

прийоми різноманітні і стосуються різних сторін організації навчального процесу. Наочні прийоми активізації розумової діяльності студентів продовжують широко застосовуватися, проте нині вони модернізовані за допомогою комп'ютерних та інших технологій, наприклад презентації, схеми, таблиці тощо.

Само собою зрозуміло, наочність ще не зумовлює високого рівня засвоєння знань. Потрібний тісний взаємозв'язок процесів сприйняття з процесами мислення. Такий взаємозв'язок забезпечується самостійною роботою студентів на лекції, коли ставляться розумові завдання з метою отримати відповіді на питання, що максимально активізують їхнє мислення, спонукають порівнювати факти, формулювати правила тощо.

Складником процесу навчання на лекції є конспект лекцій, але з урахуванням сучасних технологій навчання студенти або зовсім ним не користуються, або лекції часом перетворюються на диктант (чи матеріал переноситься в конспект з наочних засобів), і при цьому не всі встигають осмислити сказане викладачем.

Для спонукання студента до активної роботи пропонуємо використовувати на лекції як конспект — зошити лекцій. Вони мають бути заздалегідь підготовлені викладачем та оформлені друкарським способом (загальний зошит на всі теми курсу або окремі зошити з кожний теми лекції). У них уже частково відображені питання з теми лекції, але залишаються різноманітні прогалини (додати, визначити тощо). Протягом заняття, отримуючи інформацію, студент має заповнювати прогалини, що сприятиме його зосередженню на обговорюваному питанні та кращому його засвоєнню.

Балягіна І. А., старший викладач,
Богорад М. А., старший викладач,
кафедра педагогіки та психології

ЗАКОН ІНТЕРІОРИЗАЦІЇ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Засоби навчання — знаряддя діяльності викладача й студентів являють собою матеріальні й візуальні об'єкти, які залучаються до освітнього процесу як носії інформації і як інструмент діяльності, завдяки яким більш успішно і за коротший час досягаються визначені цілі навчання.

За суб'єктом діяльності засоби навчання можна умовно розділити на засоби викладання і засоби навчання. Засобами викладан-

ня користується переважно викладач для роз'яснення та закріплення навчального матеріалу, а засобами навчання — студенти для його засвоєння. Разом з тим, частина засобів навчання може бути і тим, і іншим, залежно від етапу навчання.

Засоби викладання мають суттєве значення для реалізації інформаційної та управлінської функцій викладача. Вони допомагають збуджувати та підтримувати пізнавальні інтереси, покращувати надійність навчального матеріалу, зробити його більш доступним, забезпечувати більш точну інформацію про явище, що вивчається, інтенсифікувати самостійну роботу студента та її темп. Їх можна розділити на засоби пояснювання нового матеріалу, засоби закріплення і повторення, та засоби контролю.

При використанні будь-якого виду засобів необхідно дотримуватися міри та пропорції, які визначаються закономірностями навчання, зокрема, законом інтеріоризації. Так, відсутність або недостатня кількість засобів наочності знижує якість знань за рахунок зменшення пізнавального інтересу та утруднення розуміння і образного сприйняття матеріалу. Але велика кількість демонстрацій створює розважальний настрій в аудиторії. Оптимальним при вивченні складної теми є 4—5 демонстрацій за заняття, враховуючи й засоби для самостійної роботи та засоби контролю. Викладачам необхідно враховувати ці умови і не зловживати, наприклад, використанням комп'ютерних технологій при проведенні лекційних занять, коли робота викладача зводиться до демонстрації сторінок підручника через мультимедійний проектор.

За допомогою комп'ютера, як засобу навчання, можна реалізувати важке і проблемне навчання. Комп'ютер часто використовують для навчального моделювання науково-технічних процесів і об'єктів. Використання комп'ютера в процесі навчання студентів сприяє підвищенню інтересу й загальної мотивації завдяки активізації навчання, використанню привабливих і швидкозмінних форм викладання інформації, індивідуалізації навчання — кожен працює в режимі, який його самого задовольняє, розширенню інформаційного і тестового збагачення, доступу студентів до великої кількості інформації, можливості оперативного отримувати ті дані які потрібно в достатньому обсязі.

Водночас комп'ютеризоване навчання зовсім не розвиває здатності студентів чітко й образно висловлювати свої думки, істотно обмежує можливості усного мовлення, формуючи логіку мислення без емоційного забарвлення.

Досвід передових викладачів та експериментальні дослідження (Л. Виготський, П. Гальперін та ін.) показали, що інтенсив-

ність розумового розвитку залежить від того, чи даються засоби навчання в готовому вигляді, чи конструюються на занятті разом з викладачем, чи готуються самостійно. Підготовка засобів навчання сприяє забезпеченню розвиваючого ефекту та більш високої якості знань, ніж їх використання за шаблоном. Це пояснюється тим, що розробка нових засобів навчання, як і вдосконалення освоєних, передбачає зміну пізнавальних завдань та інструкцій, використання нових видів тренувальних вправ. Не абсолютна кількість завдань, а їх різноманітність є однією з дидактичних основ підвищення якості знань, розширення світогляду та здібностей.

Богдан Б. В., асистент, кафедра
правового регулювання економіки

РІЗНОМАНІТНІСТЬ МЕТОДІВ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Поточний контроль знань студентів є ваговою складовою частиною навчального процесу, яка відображає результативність роботи студентів протягом навчального семестру. Шляхом поточного контролю оцінюються всі види навчальної роботи студентів, тому завдання викладача організувати та урізноманітнити проведення поточного контролю для повного та об'єктивного оцінювання знань студентів. Об'єктивність оцінювання знань студентів можна визначити як максимальну відповідність знань конкретного студента рівню поставлених і виконаних ним завдань під час вивчення матеріалу навчальної дисципліни протягом навчального семестру.

Під час навчального процесу поточному контролю підлягають різні види роботи студентів, зокрема, усні відповіді на питання, передбачені навчальною програмою та темою семінарського чи практичного заняття; доповнення до наданих відповідей; експрес-контролі, які зорієнтовані на швидкість реагування та оперативність викладення засвоєних знань; самостійні роботи за тематикою семінарського заняття; розв'язування практичних задач шляхом роботи в малих групах; модульні контролі. Також до об'єктів поточного контролю знань студентів належить виконання індивідуальних завдань, які можуть бути у формі написання рефератів, доповідей та їх усного захисту, складання структурно-логічних схем, таблиць, складання проектів договорів, участь у науково-дослідній роботі тощо.